

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

P. n. naročnikom!

Današnji številki smo priložili poštne položnice vsem onim naročnikom, ki so še na dolgu naročnino. — Prosimo prav vljudno, da stori vsak svojo dolžnost!

List stane denar, a je še vedno pasiven: plačati je treba dolg, in plačevati se mora tudi vse drugo: tiskarna; uredniški, pisateljski, upravni honorarji; znamke za ekspedicijo, obresti posojil itd.

Od uredništva in upravništva se zahteva mnogo; mi zahtevamo le malo: edino 6 K za celo leto. — Izpopolniti in razširiti list, izdati kazalo, bo mogoče le, če bomo imeli denarna sredstva. Dolžnikom iz prejšnjih let prilagamo tudi opomine.

Uredništvo in upravništvo.

Nedeljski počitek.

Gibanje za nedeljski počitek traja že mnogo let. V obrtni in rokodelski stroki se je že nekaj doseglo, a še ne vse, glavna pomanjkljivost pa obstoji v tem, da ima vsaka dežela drugačna določila v tem oziru. Zato je delovni svet trgovinskega ministerstva sklenil pozvati vlado, da nadomesti sedanje predpise o nedeljskem počitku z drugimi, enotnejšimi. — Obrtni in delovni svet bodeta izdelala enotne predpise, v kratkem pa bo sklicana konferenca trgovsko-obrtnih poročevalcev vseh avstrijskih kronovin, da se zedinijo za enotne deželne predpise.

To je vse hvale vredno. — Pa še nekaj drugega bi bilo umestno. — Kaj ko bi sledil naš postavodajalec angleškemu vzgledu in preskrbel vsaj nekaj nedeljskega počitka tudi — gostilniškemu oseboju! Prav nič bi ne škodovalo ne enim ne

drugim, če bi se gostilne in krčme zapirale ob nedeljah in praznikih vsaj ob določenih urah. Seveda smo pri nas še daleč od tega. — Neizvedljivo pa gotovo ni in prav koristno bi bilo, če bi se našel kak poslanec, ki bi vsaj sprožil to vprašanje. —

Končno imamo še eno vrsto delavcev — onih s peresom po raznih uradih, ki tudi pogrešajo nedeljskega počitka. — Ponekod se je udomačila — in to ravno pri c. kr. uradih ne baš primerna navada, pred nedeljami in prazniki izprazniti svoje predale, tako da dobe dopisujoči uradi, seveda tudi županstva i. dr. največ dela takrat, ko jim gre potrebni počitek. To bi se dalo pač tako urediti, da se rešuje in odpošilja uradna korespondenca med tednom in ne ravno pred nedeljami in prazniki. Ponekod — n. pr. celo v Ljubljani niti dostavljanje ob praznikih ni odpravljeno. — Tudi v tem oziru bi bilo želeti nedeljskega počitka.

P.

Občinske takse.

Nekaj čez dve leti potem, ko je bil potrjen zakonski načrt še sedaj veljavnega občinskega reda za Kranjske občine, je bil izdan deželni zakon z dne 3. decembra 1868 št. 17, s katerim so se uvedle občinske takse v izmeri, ki jo določa pridejana tarifa z minimalnimi in maksimalnimi zneski, ki se morejo pobirati — namreč, koliko najmanj in koliko največ.

Sedaj menda ni nobene občine, v kateri bi se ne pobirale ene ali druge takse. Vendar pa je to pobiranje tako neenako in neurejeno, dostikrat tudi nepravilno, da se nam zdi potrebno, dati v sledečem glede občinskih taks nekaj navodil.

Ponekod so župani mnenja, da imajo sami pravico za-se pobirati posamezne takse kot odškodnino za svoje delo, na primer za izdajo delavskih in poselskih knjižic, spričeval, domovinskih listov, živinskih potnih listov, in še več drugih uradnih stvari. — To pa ni res: župan ne sme od sklenjene in od deželnega odbora potrjene takse pridržati za-se niti vinarja! — Tudi mu tega ne more dovoliti niti občinski odbor, ker je protipostavno, ampak se mora po § 25. občinskega reda županova plača določiti kot taka in tudi povračilo morebitnih troškov vsled uradnih poslov se mora kot tako posebej označiti. — Vse takse pa se morajo stekati v občinsko blagajno!

Tako se je na primer v neki občini udomačil običaj, da vzame župan polovico takse za ženinovanske zglasnice za-se, polovico pa vpiše med občinske dohodke. To je popolnoma protizakonito: cela taksa je postavni dohodek občinske blagajne.

Drug nedostatek je, da ogromna večina županstev sploh ne ve, kakšne takse in v kakšnem znesku jih sme pobirati. — Sklep občinskega in potrditev deželnega odbora je županstvo že davno izgubilo ali pa zavrglo, — pa pobira takse »približno«, — tako kot je morda uvedeno v sosednji občini.

Splošno pa se opaža, da se zakon o občinskih taksah vse premalo uvaža in izrablja. — Zakaj pa bi si občine ne poiskale na ta način novih virov in s tem, da uvedejo vse dopustne takse — ozirajoč se seveda na lokalne razmere — ne razbremenile davkoplačevalcev. — Taksa je sicer tudi neke vrste davščina, ampak kot davek v splošnem pomenu se ne more smatrati. Takso plača le oni, ki ima na dotični zadevi, za katero se pobira taksa, — lasten interes. — Zakaj bi torej ne plačal takse, če je rešitev zadeve njemu v korist. — Tu bi mi posebej opozarjali na takse za dovoljenje, da smejo biti gostilne odprte čez policijsko uro, takse za godbo in pa plesne licence.

Glede taks za prekoračenje policijske ure omenimo sledeče, na kar županstva posebej opozarjamo: Po novem obrtnem redu so politična oblastva odvzela županstvu pravico izdajati licence za podaljšanje policijske ure, ampak pravica za pobiranje občinske takse za tako licenco s tem županstvu ni odvzeta! — Za ples in godbo pa imajo slejkoprej izdajati dovoljenje županstva.

Toliko smo morali pri tej priliki povdarjati zlasti glede licenčne takse pri podaljšanju policijske ure, ker so bila in so še nekatera županstva mnenja, da sedaj ne smejo pobirati taks, ko

izdajajo licence okrajna glavarstva, kar pa ni res!

Kakor smo že omenili, večini občin ni jasno, kakšne takse smejo pravzaprav pobirati. — Zaradi tega se nam zdi umestno svetovati, naj sklenejo občinski odbori — morda dogovorno po okrajih, — kolikor mogoče enotne takse po dopustni višini, ki jo določa taksna postava.

Najboljše bi bilo, če bi vse občine sklenile popolnoma iznova in določile, ktere takse naj se pobirajo in s takim sklepom razveljavile vse prejšnje, ponekod nad 40 let in več stare, ter sedanjim razmeram sploh ne več prikladne.

V radoljiškem političnem okraju se je nekaj takega že izvršilo. Tam imajo dogovorno vse občine skoro enake takse vsled uplivanja bivšega okrajnega glavarja K. — Ravno to bi bilo lahko izvedljivo tudi drugod. — Mislimo, da ta naš nasvet ni napačen, ker bi imele občine jasnost glede taks in pa ker si z morebitnim zvišanjem do zakonito dopustne meje lahko poiščejo nov vir dohodkov.

Opozarjamo še, da se mora sklep občinskega odbora glede taks kot običajno razglasiti s pristavkom o 14dnevni pravici do pritožbe na deželni odbor. — Če ni pritožbe, se naprosi deželni odbor, da potrdi sklep občinskega odbora; ravno tako rešuje deželni odbor vložene pritožbe.

O bankah in bančni politiki.

(Nadaljevanje.)

Ta dogovor je povzročal vedno večje komplikacije v bančnem vprašanju. Najprvo je ogrska vlada izjavila, da ne bo predložila ogrskemu državnemu zboru onih izprememb, katere je avstr. parlament l. 1862. glede banko zadevajajočih zakonov sklenil. Pozneje je ogrska vlada zopet izjavila, da je dogovor z dne 12. sept. 1867. za Ogrsko samo v toliko obvezen, v kolikor se tiče dolžnostij banke napram Ogrski. Banka zopet je ostala na tem pravnem stališču, da noben brez njene vednosti sklenjeni dogovor ne more izpremeniti njenih po zakonu in pogodbi pridobljenih pravic. Na to je ogrska vlada izjavila: Ogrska ni vezana na dotični dogovor, ker nacionalna banka ni priznala v tem dogovoru navedenih pogojev. Čeprav je pa ogrska vlada vedno in vedno ugovarjala privilegiju banke na Ogrskem, vendar je pa ravnoista ogrska vlada venomer naganjala bančno direkcijo, naj boljše dotira ogrske filialke. Mesca marca 1872. l. je ogrska vlada začela pismo se pogajati z bančno direkcijo zaradi ureditve bančnega vprašanja. Konečno so se vendar v toliko sporazumeli, da naj se začne med obema vladama in pa bančnim vodstvom pogajanja zaradi konečne rešitve teh zadev.

Maja mesca 1876. l. sta se obe vladi principi-
pielno dogovorili o rešitvi bančnega vprašanja.
Vsaka državna polovica si pridrži pravico usta-
noviti samostojno banko. Principielno se priznava
potrebo enotnosti bankovca v obeh ozemljih. Obe
vladi dasti za prihodnjih deset let samo eni
bančni družbi pravico izdajati bankovce. Ta banka
mora pa ustanoviti na Dunaju in v Budimpešti
po en bančni zavod z enakimi pravicami, in mora
imeti paritetično sestavljen centralni organ. Od
izdanih bankovcev dobi na razpolago bančni za-
vod na Dunaju 70%, bančni zavod v Budimpešti
pa 30%.

Izpremeniti se je moral tudi bančni statut.
Novi statut je bil sprejet in odobren z zakonom
z dne 27. junija 1878. (ogrski zakon XXV. iz
l. 1878.), s katerim je bila ustanov-
ljena avstro-ogrska banka. — Tej
banki je bil podeljen privilegij, katerega je vse-
boval novi patent, in sicer za dobo od 1. julija
1878. l. do konca l. 1887.

Toda v enem oziru pa ta zakon iz l. 1878.
ni ustanovil paritete obeh državnih polovic. Ge-
neralni svet, ki je pravzaprav vodil vso bančno
upravo, ni temeljil na pariteti. V tem generalnem
svetu sta morala biti najmanj dva avstrijska in
dva ogrska državljana, ostalih osem pa je smel
voliti občni zbor akeijonarjev ne oziraje se na
njihovo državljanstvo. Skoraj gotovo je bilo, da
bodo voljeni avstrijski državljani. In tako se je
tudi zgodilo — v tem oziru torej ni bilo paritete.
In ta duhovita rešitev težkoč je popolnoma dobro
uspevala. Novi statut je nad 20 let bil v veljavi.
Z njim so bili zadovoljni celo Ogri, ki so v tem
vprašanju, kakor znano, skrajno občutljivi.

II.

Od tega časa se je pa gospodarskopoli-
tična ideja nagodbe temeljito izpremenila. L. 1867. sta
obe vladi in oba parlamenta uvaževala misel po-
polnoma enotne gospodarske politike. Vsled tega
so se n. pr. tudi na obeh straneh obvezali za
enako zakonodajstvo o užitninskem davku na
žganje, pivo in sladkor. Nedvomno so takrat tudi
ogrski državniki sprejeli to misel brez pomisle-
kov, in sicer že zaradi tega, ker bi se samostojna
ogrska gospodarska politika skoraj ne mogla
resno uvaževati.

Pogoji pri sklepanju prve nagodbe so bili
že zaradi tega popolnoma drugačni nego v poznejših
časih, ker se je prva nagodba sklepala v času
svobodne trgovine. Tudi zvišanje carine v tarifi
l. 1879. je izviralo predvsem fiskaličnim motivom.
Šele ko je Nemčija v svoji tarifni reviziji l. 1881.
začela uvajati varstveno carino, je tudi Avstro-
Ogrska opustila svoj svobodnotrgovski princip.
S tem so se gospodarski temelji nagodbe bist-
veno izpremenili. Dočim je dotlej Ogrska za
svoje agrarne produkte na vzhodnih trgih iskala

odjemalcev in jih tudi dobila, je bila zdaj vsled
prohibitivne politike, ki se je posluževala carine
in visokih železniških tarif, odkazana predvsem
na avstrijski trg. Enako je bil pa omejen tudi iz-
voz avstrijskih industrijskih produktov — za kar
je bilo treba iskati nadomestila v ogrskem kon-
zumu. In uvedli so v interesu ogrskega poljedelj-
stva kakor tudi avstrijske industrije carino, ki
so jo potem v teku časa večkrat zvišali in speci-
alizirali. Ker je od visočine te carine odvisen do-
biček dotične produkcije, pa tudi obremenitev
konzuma in ker se je materialni pomen medse-
bojnega prometa hitro in nepričakovano zviševal
— njegova vrednost je dandanes večja nego dve
miliardi kron v letu — je carinsko zakonodaj-
stvo postalo polagoma najvažnejši gospodarsko-
politični temelj nagodbe. Še le novejši industri-
elni razvoj na Ogrskem in pa močno agrarno gi-
banje v Avstriji je ta nasprotja nekoliko izbrisalo.
(Dalje sledi.)

V razmišljanje našim županom!

(Dopis.)

Prejeli smo in objavljamo:

»Brali smo v 8. številki »Občinske Uprave«,
da jo nekteri župani odlagajo, ne da bi jo čitali,
menda še nerazrezano, torej je še niti ne pogle-
dajo.

Neverjetno, pa menda resnično!

Ne mogel bi skoraj misliti, da bi mogel biti
kdo toliko brezbrizen, da bi ne bral »Občinske
Uprave«. Saj slovenski župan nima skoraj dru-
gega pripomočka, kjer bi se naučil za uradovanje
potrebnih stvari in kjer bi se razmotrivala vsak-
danja vprašanja, ktere vedno potrebuje za uspešno
in pravilno uradovanje. Ta list je dušna hrana
slovenskih županov.

Če bomo hoteli priti v zadevi občinskega
uradovanja na enako stopinjo, na kateri so sosedje
Nemci, bodemo morali pridno prebirati »Občinsko
Upravo« in iz nje zajemati prepotrebne nauke, ki
so tako poljudno, priprosto in umljivo pisani, da
jih mora vsak skoraj nehote brati. —

Ta dopis smo prejeli od enega izmed naših
vrlih županov. — Predvsem prosimo več dopisov,
tiščočih se stanovskih zadev, in dopisov, ki bodo
dajali tudi inicijativo k novemu delu, k reorgani-
zaciji občinskih uradov. — Vemo, da je tudi med
Slovenci inteligentnih županov, ki bodo prihajali
z zdravimi nasveti, ki bodo s svojimi vzgledi za
napredek v občinskem uradovanju vspodbujali
premnoge — res malobrižne tovariše, ki mislijo:
E, kaj se bom trudil, če je bilo dobro doslej, bo
tudi še zanaprej! Toda — saj ni res! Če vse na-
preduje z duhom časa — ali naj slovenski župan
spi? Na noge tedaj iz dolgoletnega spanja!

Naši pesimisti in optimisti in slovenski jezik.

(Dopis iz Štajerske.)

Pogosto se sliši iz ust pesimistov, da se južna železnica na slovenski jezik nič ne ozira, češ, ona je zasebna družba. Ti črnogledi zatro že v kali misel, da bi južna železnica slovenske vloge reševala in nam izkazovala pričakovano pravičnost. Ne samo, da sami ne vlagajo na njo slovenskih vlog, marveč provzročajo s svojim nesmiselnim razlaganjem, da si tudi drugi ne upajo k nji s slovenskim jezikom. Ti ljudje so vzrok, da družba južne železnice prezira slovenski jezik, ker jo le razkričujejo za največjo sovražnico našo, namesto da bi sami kaj storili za svoje in skupne naše pravice.

Ker ima slovenski narod na svojo veliko nesrečo silno mnogo pesimistov ali črnogledov, ki ne zaupajo niti samemu sebi, se slovenska zavest tlači neusmiljeno k tlom, odkoder upira boječe in proseče svoje poglede kvišku, kakor da bi od nekod pričakovala rešitelja, katerega pa nikjer ni, ker so ga pesimisti v lastnem srcu ugonobili.

V resnici pa južna železnica obravnava in rešuje slovenske vloge, sicer res le v nemškem jeziku, prezira torej slovenski jezik le deloma; popolnoma prezirala bi ga tedaj, če bi slovenske vloge nerešene metala v koš.

Vidi se torej, da pesimisti našemu jeziku sploh ničesar pridobiti ne morejo in da dosegajo optimisti ali dobrogledi pri južni železnici pravici slovenskega jezika delne vspehe.

Občina Kokarje v Savinjski dolini na Štajerskem, ki pridobiva s svojim optimističnim delovanjem slovenskemu jeziku pri vseh ministerstvih na Dunaju in v vseh državnih in deželnih uradih zakonito veljavo, vlaga tudi pri ravnateljstvu južne železnice na Dunaju slovenske vloge; ta jih rešuje brez obotavljanja v nemškem jeziku, dasi je tudi južna železnica kot zasebna družba dolžna v smislu določb člena XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. dec. l. 1867. drž. zak. št. 142 na slovenske vloge odgovarjati v slovenskem jeziku. Občina Kokarje se za sedaj molče zadovoljuje z nemškimi odgovori le zaradi tega, ker se čuti v tem delu z ozirom na južno železnico osamljeno.

S slovenskimi vlogami se pri južni železnici doseže, da mora njeno ravnateljstvo nastavljeni v svojih pisarnah tudi slovenščine popolnoma zmožne uradnike; s tem se nakloni nekaj kruha sinovom slovenskega naroda, katerega bi inace vsega Nemci povžili ter nas povrh še zaničevali.

Dolžnost slehernega pravega narodnjaka je, podučevati nevedne, bodriti malosrčne in pesimiste, jim vzbujati zavest, da se pridobiva slo-

venskemu jeziku doma in drugod veljava le tem načinom, če mu veljavo sami izvršujemo. To bi bilo naravno, kajti Nemci nam vendar ne morejo prigovarjati, naj pišemo slovenski jezik.

Kadar bodo naše občine in sploh slovenski narod dosegel ono stopnjo zavednosti, da bode vse svoje vloge pri južni železnici vlagal le v slovenskem jeziku, potem ne bode težko doseči odgovora v našem jeziku.

Na delo torej vsak v svojem delokrogu! Zlasti naj bodo občinski uradi svetilniki naše vstajajoče zavednosti.

Vprašanja in odgovori.

170. Dodatek k odgovoru pod št. 169 v 12. št. »Občinske Uprave«.

Občinski tajnik gospod F. K. nam na tu omenjeno vprašanje pojasnjuje, da je v nekem slučaju, ko je stekel pes ugriznil 2 otroka, pred približno dvema leti država prispevala oziroma plačala $\frac{2}{3}$ stroškov za prevoz v Pasteurjev zavod na Dunaju. — Prevoz je ukazalo tudi takrat c. kr. okrajno glavarstvo.

Z ozirom na ta precedenčni slučaj, ki nam seveda ni mogel biti znan, svetujemo županstvu v Op. s., naj naredi prošnjo na c. kr. okrajno glavarstvo za povračilo tozadevnih stroškov, sklicujoč se na preje omenjeni slučaj, ker je upati na vspeh, da namreč prevzame država — če ne vseh — pa vsaj večji del stroškov.

(Op. ured. — Prosimo, da se nam naznanijo vsi enaki slučaj. Tu se ne gre za zakonita določila, ampak za administrativne odredbe, ki jih — samoobsebi umevno — ne moremo vedeti).

171. Županstvo L. pri V.

Vprašanje:

V občini D. stanujeta nepretrgoma že približno 23 let dva v našo občino pristojna moška. Delata v tovarni. Oba sta posestnika malih posestev, toda enemu je sedaj posestvo prodano, vendar pa je bil v dotični občini posestnik 10 let. — Ali jima mora ta občina priznati domovinstvo, oziroma jih sprejeti v občinsko zvezo ali ne?

Odgovor:

To se razume — da! Saj domovinski zakon iz leta 1896. ne govori o posestnikih, ampak o samopravnih osebah vobče. Da pa je komu prodano posestvo — kaj ima s tem opraviti domovinski zakon? — Glavno je, da dotičnik ni užival trajno ubožne podpore. — Zato nikakor ne razumemo, zakaj bi občina D. mogla odklanjati sprejem v domovinsko zvezo.

172. Županstvo Seles na Kor.

Vprašanje:

Pri občinskih volitvah je trdil volilni komisar (uradnik okrajnega glavarstva), da sme s pooblastilom voliti vsaka polnoletna moška oseba ne glede na to, jeli davkoplačevalec in če ima v občini volilno pravico ali ne. Na ta način je prišlo nekaj glasov nasprotni stranki v prid. Politični katekizem pa pravi: Voliti s pooblastilom smejo le oni, ki imajo sami v občini volilno pravico. — Kdo je tu v zmoti?

Odgovor:

Da kdo voli s pooblastilom, mora biti le avstrijski državljani, ni pa treba, da bi bil volilec v občini. V tem smislu je izšlo že več razsodb upravnega sodišča. (Bud-

winski: 2848, 3058, 3871, 4334). — Pač pa ne sme biti pooblaščenec med onimi, ki jih zakon izključuje od volilne pravice, — t. j. ne sme biti pod kuratelo, v konkurzu, obsojen i. t. d. (§ 3., 10. in 11. obč. vol. reda za Kor.) — Eden pooblaščenec sme s pooblastilom voliti le za eno osebo (— fizično osebo). — Pooblastilo mora biti pisмено in se glasiti izrecno na izvrševanje volilne pravice. — Dotični pouk v političnem katekizmu temelji pač na napačni interpretaciji kakega volilnega reda, ali pa kakega takega, ki se je kasneje spremenil.

173. Gosp. I. K. v Gor.

Vprašanje:

Naša živnorejska zadruga namerava kupiti neki travnik, takoimenovani »rovč«, kjer pa imajo občani servitutno pravico do paše od 24. avgusta nadalje. Zadruga pa bi travnik ogradila, da bi ne smel noben pasti po njem, ker ima le v tem slučaju zanjo pomen, ki ga nima, če se servitutna pravica ne da zabraniti, ker bi sicer vse popasli drugi. — Ali se more servitutna pravica sploh kako odpraviti: z odkupom, ali na kak drug način z ne previsokimi troški?

Odgovor:

Če je servitutna pravica vknjižena v zemljiški knjigi, potem je edino mogoča pot, da se vknjižba izbriše, ako dajo vsi prizadeti posestniki, v katerih korist se glasi vknjižba, — izbrisno dovoljenje, ki mora biti glede podpisov legalizirano. Stopite v dogovor z dotičnimi posestniki in jim ponudite primerno odškodnino. — Drugega sredstva ni in je kako prisilno postopanje izključeno.

Sicer pa: čegav je dotični travnik? Po našem mnenju more biti le kaka skupna last bodisi občine, podobčine ali kakih »upravičencev«. Treba je torej tudi dogovora s pravim lastnikom.

174. Obč. urad Tr.

Vprašanje:

Ali je dolžan občinski sluga brezplačno vročevati strankam svarila, ki jih dobi od krajnega šoskega sveta?

Odgovor:

Po § 51. občinskega reda so občinski služabniki podrejeni županu. On ima torej pravico, da jim nalaga opravila, katerih izvrševanje ni začrtano že v kakem zakonu samem, n. pr. dostavljanje vojaških pozivov i. t. d. — Če noče župan sam določiti delokrog za občinskega slugo, naj si izposluje sklep občinskega odbora.

Župan oziroma občinski odbor naj torej odredi, ali naj dostavlja občinski sluga spise krajnega šolskega sveta, — ki naj bi v tem slučaju po našem mnenju primerno prispeval k njegovi plači. Sicer pa: ali ne gre denar iz enega žepa davkoplačevalcev?

175. Gospod F. D. v I.

Vprašanje:

Ali me more kaznovati župan kot virilista, če ne pridem k občinski seji?

Odgovor:

Župan ima pravico naložiti globo tudi virilistu, če s svojo odsotnostjo — ne da bi se opravičil — prepreči sklepčnost seje občinskega odbora, — ako je namreč virilist prijavil županstvu, da hoče izvrševati svojo pravico. — Glede naložitve globe so merodajna določila § 42., drugi odstavek, občinskega reda.

Svobodno pa je virilistu, če se noče več udeleževati občinskih sej, da se odpove svoji pravici in to naznani županu.

176. Županstvo Tolm. (Gr.)

Vprašanje:

Ali se županstvo lahko brani izdati delavsko ozir. službeno knjižico, ali sploh potno dovoljenje onemu, ki iz

kakoršnegakoli naslova dolguje občini kak znesek? Dotičnik nima rubljivega imetja in zahaja vsako leto v svet, zaslužek pa spravi zase oziroma ga zapravi. C. kr. okrajna glavarstva niso izdajala potovalnega dovoljenja onim, ki so bili kaj dolžni na vojaških taksah.

Odgovor:

Županstvo se ne bo moglo upirati izdaji delavske knjižice v ta namen, da bi dotičnik ne dobil potnega dovoljenja. — Potnega dovoljenja pa županstvo itak nima pravice izdajati, ampak le politično oblastvo (okrajno glavarstvo). — Selilna svoboda je vsakomur zajamčena po § 4. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867 dr. zak. št. 142; omejujejo selilno svobodo le vojaški predpisi. — Nikjer pa ni kakega zakonitega določila, da bi kdo ne smel seliti se drugam iz naslova kakega dolga — tudi ne napram občini. — Dolg naj izterja občina, kakor se zdi najprimerneje. — Kar se tiče okrajnih glavarstev omenjamo, da je bila praksa, zahtevati od vsakega, ki je hotel odpotovati, da plača popred vso vojaško takso, potem se mu je dalo šele potno dovoljenje. Kratiti pa se ni smela selilna svoboda tudi ne od okrajnih glavarstev. Tudi sedajni taksni zakon iz l. 1907 ima tozadevno posebna določila.

177. Gospod J. B. obč. tajnik v Lj. (Št.)

Vprašanje:

V seji občinskega odbora 24. avgusta 1906 sem bil imenovan definitivnim tajnikom. Prejel sem dekret, ki ga je podpisal župan, v katerem je klavzula, da se me more le pod navedbo zakrivljenega tehtnega vzroka odstaviti iz službe. — Ali me more sedaj nasprotni občinski odbor brez danega povoda odstraniti iz službe in nastaviti drugo osebo, katero protežira vsled nekega sorodstva? Koliko vrednost ima moj dekret za stalnost službe?

Odgovor:

Opozarjamo Vas na odgovor v letošnji 10. in dodatno pojasnilo v 11. številki »Občinske Uprave« (pod 136. oziroma 145. št. »Vprašanj in odgovorov«). — Če ste bili imenovani v sklepni seji občinskega odbora po določbah § 28. obč. reda za Stajersko, Vas brez povoda tudi nasprotni odbor ne more odpustiti, razven če zakrivite kak čin, ki sploh izključuje javne funkcionarje od javnih služb. — (Vide § 47. obč. reda za Staj.).

Dekret, s katerim ste bili imenovani, bi se lahko smatral kot listina po določbah § 49. tega obč. reda, zato bi bilo vsaj priporočljivo, da je tudi podpisan po določbah tega paragrafa. — Vendar pa morate po našem mnenju v slučaju kake pravde na vsak način dobiti proces.

178. Županstvo Petrovčec, Štaj.

Vprašanje:

1. Če zahteva gostilničar licenco za plesno godbo in odprto gostilno čez redarstveno uro, — ali je dovoljeno županu ustaviti se podelitvi licence takemu gostilničarju, ki ni zmožen vzdržati reda pri svojih gostih?

2. Ali sme potem župan naznaniti dotičnega gostilničarja višji politični oblasti, ker je imel plesno godbo in gostilno odprto čez redarstveno uro (celo noč) brez licence, ki mu je ni hotel podeliti župan?

Odgovor:

Vsled večkratnih odločb trgovskega ministerstva ne smejo z ozirom na § 54. obrtnega zakona odločevati o licencah, da ostane gostilna odprta čez policijsko uro, oziroma jih izdajati — občine, ampak le obrtna oblastva (okrajna glavarstva). Vendar pa mora okrajno glavarstvo poizvedovati glede okolišnosti, če naj se izda licenca ali odreče, — ali vsaj storiti bi morala to. — Dajati dovoljenje za godbo in ples pa ima slejkoprej pravico le županstvo. — Le

za dovoljenje, da ostane gostilna odprta čez policijsko uro in pa za kaznovanje, če se zgodi to brez dovoljenja, je kompetentno okrajno glavarstvo.

Zato pa ne le sme — ampak je celo dolžnost županstva naznaniti vsak prestopok policijske ure političnemu oblastvu. Ravno to dolžnost ima po določbah trgov. ministerstva tudi orožništvo.

179. Gospod A. S. v J. am.

Vprašanje:

Pred več nego 20 leti so se razdelili v naši katastralni občini skupni pašniki po nekem zemljemercu. Ker lastniki zemljišč še vedno pričakujejo rešitve in vknjižbe, pa ne morejo priti do tega — prosimo pojasnila, kam se je nam obrniti, da pridemo do vknjižbe vsak svojega deleža?

Odgovor:

Čudno se nam vsekakor zdi, da se niste že preje pobrigali za vknjižbo, če so se pašniki res razdelili. Prepričajte se v prvi vrsti v zemljiški knjigi, kako stoji zadeva in kdo je vknjižen kot lastnik. Potem se obrnite na evidenčnega geometra, ki je posredoval pri delitvi. Tudi če bi tega geometra ne bilo več na dotičnem mestu, se bo dalo po aktih dognati, v čem je obstala delitev in kako se je izvršila. Spisi se nahajajo gotovo pri deželnem agrarnem oblastvu, in najboljša bi bilo, da se podasta dva v imenu prizadetih občanov osebno se informirat, kakšne zapreke so bile povod, da se ni vknjižil prenos zemljišč.

180. Županstvo G. v H.

Vprašanje:

V tukajšnji občini imajo duhovniki stare fasije, da dobivajo od občanarjev, ki imajo staro kmetijsko posestvo, poleg svoje denarne plače — še žito, meso, volno i. t. d. kot letni dohodek. — Te fasije pa so tako sestavljene, da ne odgovarjajo sedanjemu času in cenam omenjenih pridelkov, in dobivajo duhovniki več vrednosti, kakor če bi se jim dajalo mesto blaga — denar po starem »fasjonu«. — Ali župan kaj zakrivi, ako potrdi duhovniku take fasije in kako bi se dalo to spremeniti?

Odgovor:

V tem slučaju Vas ne razumemo, kaj mislite z izrazom »fasije«, ker ga rabite tu v dvojnem pomenu, kolikor posnemamo iz vprašanja. — Ali mislite one dajatve, ki se običajno zovejo béra (bira, bernja), ali ono napoved davčnim oblastvom, na koje podlagi se odmerja osebna dohodnina. — Najbolje bi bilo, če se obrnete na okrajno glavarstvo, kjer dobite popolnoma točen odgovor, ki ga Vam mi ne moremo dati. — Naše mnenje pa je, dokler se denarna vrednost ne dožene iznova po sedanjih cenah in sicer sporazumno med političnimi in cerkvenimi oblastvi, toliko časa veljajo prvotno določene cene.

181. Gospod A. S. v J. am.

Vprašanje:

Od nas se vsako leto zdravi več ali manj bolnikov v bolnišnici. Upirajo pa se plačilu oskrbnih stroškov, češ, da bi jih morala plačati občina za onega, ki nima mnogo premoženja. Županstvo pa sili vsakega, kdor ima le kaj premoženja, da plača stroške sam. Po mojem mnenju bi bilo najbolj pravično, če bi plačala občina za vsakega, ki si mora iskati zdravlja v bolnišnici, če tudi ima premoženje. Saj mora vsak davkoplačevalec pri davkih prispevati za bolniške stroške. — Ali je pravično, da mora potem še sam plačati bolniške stroške?

Odgovor:

Vaše mnenje je napačno. Seveda prispeva vsak davkoplačevalec za javne dobrodelne naprave, ampak to se ne more staviti v kako zvezo z bolniško oskrbo, ker se

gre tu za vse, kar bolnik še posebej porabi za hrano, zdravila, perilo i. t. d. — Občine bi se prav lepo zahvalile za taka bremena, kakoršne bi jim Vi naložili. Naj bi se zdravil n. pr. bogat posestnik, pa bi morala plačati zanj občina. Kdo bi bil pri tem najbolj prizadet? Revnejši davkoplačevalci! Sicer pa je — nesmisel, da bi občina prevzela vse bolniške stroške, zraven pa še protizakonito.

Obveznost plačila pri onih, ki imajo sredstva zato, je vtemeljena v domovinskem in ubožnem zakonu. — Le za ubožce plačuje občina in za ljudi, ki res nimajo premoženja, prevzame stroške — če se ubožnost dokaže — deželni zaklad.

182. V. č. g. V. B. v O. t. (P. r.)

Vprašanje:

Da bi C. G. ne dobil kot tujec v občini domovinske pravice, mu je županstvo O. tik pred pretekom 10 let dalo nalog, naj se izseli v lastno občino — ž. —

C. G. pa je vključ županstvenemu nalogu ostal v občini O. do končanega 10letnega bivanja, ne da bi bil dobival v tem času kako občinsko podporo v O. — Se-li more sedaj občina O. braniti, da bi sprejela C. G. v občinsko zvezo?

Odgovor:

Brez dvoma bo vsak odpor občine O. brezvspešen in bo priznala domovinstvo C. G. prizivna instanca, četudi mu občinski odbor odreče sprejem v domovinsko zvezo, za kar pa nima povoda; vsaj mi ga ne razvidimo iz Vašega vprašanja. — Županstvo v O. gotovo ni imelo pravega povoda odtirati C. G. iz občine; pa tudi nam niste povedali, zakaj mu je ukazalo izseliti se. Ali je dajal s svojim vedenjem javno pohujšanje in sicer potem, ko je že bival v občini O.? Drugega vzroka ni, da bi bilo misliti na izgon. — Seveda mora biti dotičnik avstrijski državlján, da se ga sprejme v domovinsko zvezo.

183. V. č. g. o. s. p. V. B. v O. t. (P. r.)

Vprašanje:

V tukajšnjem župnem arhivu se nahaja obligacija, vinkulirana na »Armeninstitut von O.« — To je upravljál župni urad in potegoval obresti od 1. decembra 1869. — Sedaj hoče vlada izročiti to obligacijo občini v upravo. Je-li to mogoče kljub 40letni mirni posesti? Kaj naj ukrenem v slučaju, da ohrani župni urad še nadalje upravo navedene obligacije?

Odgovor:

Farne ubožne naprave so bile povečini v vseh deželah odpravljene, in oskrbovanje ubožcev so prevzele na podlagi občinskih redov, zlasti pa na podlagi domovinskega zakona iz leta 1863. občine. Izdali so se potem deželne zakonodaje deželni ubožni zakoni in se je preneslo potem ubožno premoženje od župnih uradov občinam oziroma občinskim uradom. — Danes obstoje v Avstriji le še v 4 deželah farne ubožne naprave.

Izročitev obligacije v upravo občine, ki upravlja občinski ubožni zaklad, je torej povsem pravilna. — V tem slučaju se ne gre za kako 40letno priposestevanje, ker si župni urad ni mogel prilastiti že a priori v gotov namen določenega (»gewidmet«) predmeta — v tem slučaju vrednote, ampak je bil ta predmet le v njegovi oskrbi. — Jasno je, da nimate niti povoda niti pravice upirati se izročitvi obligacije.

184. Gospod I. K. v Gor.

Vprašanje:

Moj sosed meji s svojim gozdom na gozd verskega zaklada. — Verski zaklad je ponovil mejo s tem, da je napravil po 2 m široke preseke, a tako da so naredili polovico presek po sosedovem svetu, zraven pa tudi vzeli les, kar so ga posekali. — Ali ima verski zaklad pravico

delati meje s preseki brez vednosti sosedu s tem, da seka les tudi po njegovem svetu in ga celo vzame? Kam se je zoper to pritožiti in kaj ukreniti?

Odgovor:

Na vsak način je bila dolžnost verskega zaklada, popred se sporazumeti z Vašim sosedom. Gotovo je, da verski zaklad ni imel nobene pravice, če se je že hotel poslužiti meje s preseko, — delati je po tujem svetu in s tem posegati v lastninske pravice koga drugega. — Zadeva spada torej pred redno sodišče, vendar pa utegne biti termin že prekoračen, ker se mora tožba radi močenja posesti vložiti v 30 dneh. — Pač pa svetujemo, naj zahteva Vaš sosed odškodnino za — na njegovem svetu posekano drevje. — Najvišje sodišče je z odločbo z dne 22. septembra 1896 št. 10417 zbirka 15854 izreklo celo, da se lahko smatra enostranska obnovitev meje kot močenje posesti. — V vseh enakih slučajih Vam svetujemo, da se obrnete takoj na kompetentno sodišče. —

185. Županstvo v Mek.

Vprašanje:

F. P. je prosil, da bi se mu dala ženitovanijska zglasnica. Bil je ravno zbran občinski odbor, in vsi odborniki so ugovarjali, da bi se mu dalo ženitovanijsko dovoljenje, ker ni pošten in je brez premoženja; bil je tudi že večkrat kaznovan. F. P. pa se je izrazil, da pojde na Ogrsko in se poroči tam. Ali je občina pravilno postopala, in ali gre, da ta oseba ne dobi dovoljenja pri višjih oblastvih, ker v naši občini je dovolj takih revežev, ki se ženijo, potem pa nimajo ničesar, da bi se preživljali. — Ali se res lahko poroči na Ogrskem brez dovoljenja občine? Ali mu lahko zadržuje občina domovinski list, ako bi ga zahteval? —

Odgovor:

Vaše vprašanje ima dvoje pomembnih momentov. — Kar se tiče ženitovanijske zglasnice se ne boste mogli braniti, da bi je ne dali. S tem, da se da zglasnica — ni izraženo dovoljenje za ženitev, ker dovoljenja oblastva za to ni potreba; § 47. občega državlanskega zakonika pravi: »Ženitno pogodbo (= ženitev) lahko sklene vsakdo v kolikor ga ne ovira kak postaven zadržek«. — Postavni zadržki pa so med drugimi: mladoletnost, vojaška služba, norost, slaboumnost i. t. d. Da je pa kdo brez premoženja, to ne more biti ovira, da bi se ne oženil, namreč oblastva ga ne morejo ovirati ali mu ženitev prepovedati, ker za to ni prav nobene zakonite določbe. — Da ni pošten — (poštenost se pač različno tolmači!) — ali pa je bil že kaznovan, pa tudi ne pride z ozirom na občino v poštev: to naj opravi dotičnik sam s seboj! Seveda je priporočati, da mu župan in župnik na lep način predočita posledice zakona z ozirom na ubožnost in lahko mogočo poznejšo revščino. — Morda uboga in opusti misel na ženitev. — Ženitovanijske zglasnice, — posebno pa domovinskega lista pa pač ne boste mogli pridržati, da bi ju ne dali. —

S poroko na Ogrskem (civilno poroko) je pa druga stvar. Ogrska je nasproti tostranski državni polovici kot tuja država, za katero veljajo drugi zakoni, in obratno ravnotako Avstrija proti Ogrski. — Tam bodo zahtevali od njega tudi dokaze, da ni nikake ovire proti njegovemu zakonu — po postavah njegove domovine. Sicer pa je na Ogrskem poleg civilne poroke tudi cerkvena zakonito uvedena. — S poroko na Ogrskem torej tudi ne bo drugače kot doma. —

186. Gospod I. K. v Gor.

Vprašanje:

Včasih je bilo rečeno, da izgubi gostilniško koncesijo, ako jo kdo ne izvršuje pol leta. Brat bar. Schw. v Gor. pa ima še vedno pravico izvrševati gostilniško obrt,

akoravno je ni izvrševal že 25 let. Zakaj je torej ni izgubil ta? Kaj je ukreniti in kam se obrniti, da bo veljala zanj enaka postava, kot za druge? — Res pa neki plačuje ves čas koncesijo. Bar. Schw. ima hiš kot gob po dežju; eno izmed njih je dal v najem, da prenese vanjo najemnik gostilniško obrt. V bližini so 4 gostilne, torej nikake potrebe za novo. — Kaj storiti, da bi prišla koncesija sploh ob veljavo, ker se že toliko časa ne izvršuje, in ali se da zabraniti preselitev?

Odgovor:

Paragraf 17. obrtnega reda določa, da se more ukazoma odrediti odvzetej obrtne pravice, ako se po podelitvi ustavi obrtovanje za šest mesecev. Kakšne predprave uživa od strani obrtnega oblastva (okrajnega glavarstva) brat bar. Schw., nam ni znano, vendar pa je mogoče, da je imel gostilniško koncesijo med tem časom drugod v zakup oddano, in Vi nato niste mislili. — Obrnite se na okrajno glavarstvo, ker le tam lahko zveste, kar želite vedeti.

Glede prenosa gostilniške koncesije se mora izjaviti tudi občinski odbor. Ali ga morda okrajno glavarstvo sploh ni vprašalo? Kaj pa gostilniška zadruga? — Tudi ta bi morala biti zaslišana.

Mislimo, da bi bilo popolnoma umestno, da se za to zadevo zavzame občinski odbor in županstvo izvede vse korake zlasti z ozirom na preselitev (prenos), ker ni nobene lokalne potrebe ampak kot se vidi — le protekcija. — Škodovati tudi ne more nikomur, če se obrnete kar naravnost na deželno vladu, ki v zadevi gostilniških koncesij res rigorozno in nepristransko postopa. —

187. Županstvo Selen na Koroškem,
Vprašanje:

Naš virilist je grad H., ki ima svojega upravitelja in svojega pravnega zastopnika. Grad je fidejkomisna last več posestnikov.

Je-li upravičen pravni zastopnik izdati še nadaljno pooblastilo drugim osebam, da ga zastopajo v občinskem odboru, kakor je to storil z dopisom oziroma pooblastilom na županstvo z dne 15. oktobra 1909, s katerim je pooblastil kar tri osebe kot svoje zastopnike? Jeli županstvo dolžno se temu pokoriti in tako dovoliti vstop v odbor kar trem različnim osebam, če tudi ne vsem k eni in isti seji? Ako zahteva ni upravičena kako je postopati?

Odgovor:

Po našem mnenju je postopanje glede prijave izvrševanja virilne pravice v smislu zakona pomanjkljivo, — dasi občinski volilni red nima za ta slučaj nikakih podrobnih določil. — Dognati je treba v prvi vrsti, če ima dotični pravni zastopnik sploh pravico, izdati pooblastilo, in če ima pravico zastopnik — in ne virilni upravičenec sam — prijaviti izvrševanje volilne pravice. — Po našem mnenju v obeh slučajih: — ne! — V rokah imamo razsodbo upravnega sodišča z dne 1. junija 1889 št. 1767 Budvinski 4719, ki pravi: »S tem, da se kaki osebi poveri oskrbnitvo posestva, se je obenem ne pooblasti za izvrševanje volilne pravice in z njo združenih drugih pravic, — tudi oskrbnik mora torej imeti pooblastilo«. — Ne samo oskrbnik, ampak tudi pravni zastopnik, — to je jasno, in sicer mora imeti posebno pooblastilo za izvrševanje volilne pravice in s tem združenih agend. — Priglasiti mora izvrševanje volilne pravice le dotični virilist sam, torej grad H. po enem izmed upravičenih solastnikov in obenem naznaniti županstvu, koga pooblašča kot svojega zastopnika v občinskem odboru. — Zakon ne govori nikjer, da bi smel priglasiti to pravico kak zastopnik virilista. Temmanj pa sme izvrševati virilno pravico kaka tretja oseba, ki jo bi postavil namesto sebe pooblaščenec, Le kdor ima sam izrecno pooblastilo virilista, da

ga sme zastopati v občinskem odboru, naj se ga pripusti k sejam. Popolnoma nepravilno pa je po našem mnenju, da bi imelo več oseb enako pooblastilo, ker zakon govori le o pooblaščenju, ne o pooblaščenju. — Zahtevajte od graščine, naj prijavi direktno županstvu pooblaščenca, ki jo bo zastopal in sicer le enega, ki mora imeti za ta namen posebno pooblastilo. Če Vam ne reši poziva graščina v ugodnem smislu, pritožite se na okrajno glavarstvo in makar do upravnega sodišča! Ne dvomimo, da proderete. —

Zadružništvo.

Splošna zveza avstrijskih kmetijskih zadrug na Dunaju je štela koncem leta 1909: 6680 zadrug v 25 zvezah. Na posamezne zveze se razdele te zadruge sledeče: Nižjeavstrijska 739, Zgornjeavstrijska 299, Solnograška 44, Nemška zveza v Gradcu 342, Zadružna zveza v Celju 139, Deželna zveza v Celovcu 105, Osrednja blagajna v Celovcu 65, Zadružna zveza v Ljubljani 543, Goriška zveza slovenska 70, Goriška zveza italijanska 85, Istrska zveza italijanska 58, Zadružni savez Split 151, Nemška zveza Inomost 298, Severnotirolska zveza 52, Nemška južno tirolska 33, Predarlška 76, Češka v Pragi 1758, Nemška v Pragi 768, Nemška v Brnu 348, Nemška v Šleziji 155, Češka v Šleziji 93, Poljska v Šleziji 91, Nemška v Bukovini 82, Rusinska v Bukovini 176, Rumunska v Bukovini 162. Slovanske zveze imajo skupaj 3021 članic. V Slošni zvezi pa še niso učlanjene češke zveze iz Moravskega, poljske iz Galicije in Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani. S temi vred bi imeli Slovani v Splošni zvezi veliko večino.

Zadružništvo v Galiciji. Koncem 1. 1909. je bilo v Galiciji 1031 rafajznovk. V tem letu se jih je ustanovilo 213. Razun tega je bilo tam še 912 šulcedeličevk, 22 mlekar in 13 drugih zadrug. V prvi vrsti pospešuje deželni odbor in deželni zbor gališko zadružništvo. Dežela je ustanovila osrednjo zadružno banko s kapitalom 2.000.000 K, razun tega je dežela še prevzela zavezo za nadaljnjih 5.000.000 ter oprostila zavod vseh deželnih davkov. Zavod je začel poslovati 1. jan. 1909 in je izkazal 1. jan. 1910 zadružnih vlog 1.145.007 K; 4.314.067 K pa se je zadrugam razposodilo, iz česar sledi, da gališkim zadrugam primanjkuje denarja; 818 rafajznovk je imelo koncem 1. 1908. vlog 307 mil. K, a posojil 33 mil. K. Nakupne, prodajne in pridobitne zadruge se še le začnejo razvijati. Ustanavlja jih Syndykat Rolniczy (kmetijsko društvo) v Krakovem.

Razne vesti.

Izseljevanje. V aprilu letošnjega leta je prišlo v Ameriko nič več in nič manj kot 104.303 izseljencev, poleg drugih potnikov iz II. in III. razreda. Od teh jih je moralo 85.000 pred posebno izseljeniško sodišče radi raznih zadržkov, 5358 jih je bilo takoj po prvem zaslišanju izpuščenih, da so smeli v deželo. Nazaj poslanih je bilo 1952 izseljencev. Italijanov je bilo 35.655, iz Avstrije jih je prišlo 11.305, in sicer je bilo 8151 moških in 3154 žensk. Iz skupnega števila izseljencev jih je 21.673 že enkrat v Ameriki bilo, torej cela petina.

86.974 jih je samih plačalo potnino, 16.372 so jim plačali sorodniki in za 632 so plačali prijatelji. K sorodnikom je šlo 90.889 izseljencev, k prijateljem 11.064 in 2028 ni imelo nikogar znanega v Ameriki. Poleg teh izseljencev je prišlo v aprilu še 12.623 potnikov v Združene države, med katerimi je bilo 5060 Amerikancev.

Izseljevanje na Hrvaškem. Hrvatska vlada namerava ukreniti nekaj pametnega glede izseljevanja. Po njenem načrtu naj bi prevzele hrvatske in srbske kmetijske zadruge zastopstvo prekomorskih parobrodskih družb. Ni dvoma, da te zadruge izseljevanja ne bodo umetno pospeševale zaradi lastnega zaslužka in da bodo v nasprotju z raznimi agenti gledale samo na korist ljudstva. — Agenti bodo seveda zabavljali, ker jim bo odšlo tisto neopravičeno odiranje, ki je udomačeno tuintam. Kaj ko bi se še naša vlada kaj takega domislila ravno sedaj, ko pride v zbornico zakonski načrt o izseljevanju, kakor se kaže še letošnjo jesen.

Pridelek vina l. 1909. V Evropi so se pridele sledeče množine vina: V Franciji 63 milijonov hektolitrov; v Italiji 41 milj.; v Avstriji 45 milj.; na Portugalskem 31; v Rusiji 24; na Grškem 22; na Ogrskem 192; v Nemčiji 19; na Rumunskem 17; v Turčiji 15; na Bolgarskem 12; v Švici 1; na Srbskem 065, razne druge države 1 milijon hl. — V Ameriki: Čilska republika 23; Zedinjene države 15; Argentinijska 11. — Celoten pridelek okroglo 130 milijonov hektolitrov.

Število domačih živali na svetu. Gospodarsko ministerstvo v Washingtonu je priobčilo statistiko, po kateri je na celem svetu 580 milijonov ovac, 95 milj. konj, 7 milj. mul, 8 milj. oslov, 100 milj. koz, 21 milj. bivolv, 2 milj. kamel, 150 milj. prešičev. Zadnjih je največ — 50 milijonov — to je tretjina v Združenih državah.

Najdenišnice smejo tožiti za priznanje očetovstva. Tako je razsodilo najvišje sodišče, ki je dalo vodstvom najdenišnic pravico tožiti v imenu svojih varovancev na priznanje očetovstva in plačevanje alimentacij. Ta razsodba bo jako važna za oskrbo mladine.

Vojaške telefonske naprave. Najvišje kasacijsko sodišče je v nekem slučaju razsodilo, da je smatrati vse, tudi začasno napravljene brzajavne in telefonske naprave, ki služijo javnim namenom, — kot »državne brzajave« v smislu § 89 kazenskega zakona. Iz tega sledi, da so postavnega varstva deležne tudi vse ob vojaških vajah narejene telefonske in brzajavne naprave in da so poškodbe kaznjive kot zločin javnega nasilstva. Da se take pogoste poškodbe po možnosti preprečijo, sprožilo je c. in kr. vojno ministerstvo misel, naj se opozore v prvi vrsti občine na svojstvo vojaških brzajavnih in telefonskih naprav. — Obenem je ukrenilo vojno ministerstvo, da se one občine, kjer se ob času vojaških vaj nameravajo napraviti telefonske in brzajavne zveze, obveste o tem potom političnih oblastev v ta namen, da primerno pouče prebivalstvo. Opozorjamo županstva na te odredbe, pa tudi občinstvo sploh, da ne doleti koga po nepotrebnem zelo stroga kazen. Zlasti je treba paziti na mladino, ker bi bili sicer za otroke odgovorni starši in varuhi.